

Η άνοδος του Μεγ. Φωτίου στον πατριαρχικό θρόνο και η συγγραφή του έργου «Ο Ηγεμών»

Ορθοδοξία / Ηθική

Αγάπη Παπαδοπούλου, ΜTh

[Προηγούμενη δημοσίευση: <https://www.pemptousia.gr/?p=173241>]

Η άνοδος του Βασιλείου Α΄ στο θρόνο το 867 έφερε σοβαρές μεταβολές στο πολιτικό αλλά και στο εκκλησιαστικό σκηνικό. Δολοφόνησε το Βάρδα και τον αυτοκράτορα Μιχαήλ Γ΄, για να πετύχει το στόχο του[50]. Θέλοντας να εξευμενίσει τον πάπα και να αποκτήσει στήριγμα στους οπαδούς του Ιγνατίου που είχαν ερείσματα στην Ανατολή, εκθρόνισε τον Φώτιο ο οποίος περιορίστηκε στη μονή της Σκέπης του Βοσπόρου, ενώ ο Ιγνάτιος επανεγκαταστάθηκε στον θρόνο στις 23 Νοεμβρίου 867.

Πάπας τότε ήταν ο Αδριανός Β΄, ο οποίος είχε διαδεχτεί το 867 τον αποθανόντα Νικόλαο[51]. Παρ΄ όλα αυτά, ο Αδριανός ζήτησε την πραγματοποίηση νέας συνόδου στην Κων/πολη, η οποία θα επικύρωνε την καταδίκη του Φωτίου. Όντως, η σύνοδος αυτή πραγματοποιήθηκε το 869-870, η οποία θεωρήθηκε ως 8η

Οικουμενική για τους δυτικούς και αντέστρεψε τις αποφάσεις του 867. Αναθεμάτισε το Φώτιο ενώ όσοι επίσκοποι χειροτονήθηκαν από αυτόν ή παρέμειναν πιστοί σε αυτόν, καθαιρέθηκαν και όσοι από τους μοναχούς ή λαϊκούς παρέμειναν πιστοί οπαδοί του, αφορίστηκαν. Αργότερα όμως, ο αυτοκράτορας συνειδητοποίησε το λάθος του[52] ανακάλεσε το Φώτιο από την εξορία και του ανέθεσε μάλιστα την εκπαίδευση των παιδιών του[53]. Μετά την επιστροφή στην Κων/πολη, οι Φώτιος και Ιγνάτιος συμφιλιώθηκαν και όταν ο Ιγνάτιος πέθανε το 877, η άνοδος του Φωτίου στον πατριαρχικό θρόνο ήταν δεδομένη.

Ο Φώτιος ανήλθε στον πατριαρχικό θρόνο τρεις ημέρες μετά το θάνατο του Ιγνατίου. Επιθυμία του ήταν να αποκαταστήσει το πρόσωπό του από τις εναντίον του συκοφαντίες κατά τη σύνοδο του 869-870[54]. Για το λόγο αυτό, συγκάλεσε μεγάλη σύνοδο στην Κωνσταντινούπολη και προσκάλεσε τους άλλους πατριαρχικούς θρόνους να στείλουν αντιπροσώπους. Στο μεταξύ, ο πάπας Αδριανός Β΄ είχε πεθάνει (872) και διάδοχός του ήταν ο Ιωάννης Η΄ (872-882), ο οποίος δέχθηκε την ακύρωση των εναντίον του Φωτίου αποφάσεων της παπόφιλης συνόδου και απέστειλε αντιπροσώπους[55]. Η όγδοη Οικουμενική Σύνοδος του 879-880 που συνήλθε στην Κωνσταντινούπολη ανεγνώρισε ως κανονική την πρώτη εκλογή του Φωτίου[56]. Το 886 ο Βασίλειος Α΄ πέθανε σε ηλικία 74 ετών και ως διάδοχος ανήλθε στο θρόνο ο Λέων ΣΤ΄ ο Σοφός, ο οποίος αν και ήταν μαθητής του Φωτίου δεν τον συμπάθησε ποτέ. Επαναλήφθηκε έτσι η εκθρόνιση του Φωτίου,

η οποία ήταν πλέον οριστική.

Ο Φώτιος αποσύρθηκε στην μονή των Αρμενιανών της Κωνσταντινουπόλεως και συνέχισε την προσφιλή του συγγραφική δραστηριότητα μέχρι το θάνατό του στις 6 Φεβρουαρίου του 891 ή 893[57]. Η μνήμη του εορτάζεται στις 6 Φεβρουαρίου, καθώς η Εκκλησία τον κατέταξε μεταξύ των Αγίων για τις υπηρεσίες του στην ανατολική Εκκλησία, τη διάδοση της Ορθοδοξίας και την υπεράσπιση της υγιούς δογματικής και εθιμικής παραδόσεως[58]. Το συγγραφικό έργο του Φωτίου είναι τεράστιο και περιλαμβάνει φιλολογικά («Μυριόβιβλος» ή «Βιβλιοθήκη», «Λέξεων Συναγωγή») και θεολογικά συγγράμματα («Αμφιλόχια», «Νομοκάνων», «Κατά Μανιχαίων», «Περί της του Αγίου Πνεύματος μυσταγωγίας») καθώς και γύρω στις 263 επιστολές. Πέρα από τα θεολογικά και φιλολογικά του έργα, το ενδιαφέρον του ελκύει και η πολιτική θεωρία και πράξη. Έτσι συντάσσει ένα δοκίμιο με τον τίτλο 'Ηγεμών', το οποίο απευθύνει στον άρχοντα της Βουλγαρίας Μιχαήλ.

Η Πατριαρχεία του Πατριάρχη Φωτίου συνδέεται με τον εκχριστιανισμό των Σλάβων. Καρπός αυτού του έργου ήταν η βάπτιση του ηγεμόνα της Βουλγαρίας Βόρι, ο οποίος έλαβε το χριστιανικό όνομα Μιχαήλ. Ο σοφός ιεράρχης έστειλε μια παραινετική επιστολή το Μάιο του 861 στον άρχοντα της Βουλγαρίας Μιχαήλ για να τον νουθετήσει στη χριστιανική πίστη. Όπως συμβαίνει με όλα τα παραινετικά δοκίμια και ιδιαίτερα τα κατηχητικά, έτσι κι αυτό το έργο εκτός του προλόγου και του epilόγου αποτελείται από δύο τμήματα, το θεωρητικό και το πρακτικό, ή αλλιώς το θεολογικό και το ηθικό.

(συνεχίζεται)

[50] Βλ. Βασίλειος Α' ο Μακεδών, e-δομή (ηλεκτρονική εγκυκλοπαίδεια ΔΟΜΗ), ό .π.

[51] Βλ. Νίκος Ζαχαρόπουλος, Επίτομο Ιστορικό-Θεολογικό Λεξικό, ό. π., σελ. 447.

[52] Βλ. Βλάσιος Φειδάς, Εκκλησιαστική Ιστορία, Β', ό. π., σελ. 115.117.120.122.124.

[53] Βλ. Νικόλαος Β. Τωμαδάκης, Φώτιος ο Α', ό. π., στ. 26.

[54] Βλ. Βλάσιος Φειδάς, Εκκλησιαστική Ιστορία, Β', ό. π., σελ. 124-125.

[55] Βλ. Βλάσιος Φειδάς, ό. π., Φώτιος ο Α' ο Μέγας.

[56] Βλ. Νικόλαος Β. Τωμαδάκης, Φώτιος ο Α', ό. π., στ. 26.

[57] Βλ. Βλάσιος Φειδάς, Φώτιος ο Α' ο Μέγας, ό. π.

[58] Βλ. Νικόλαος Β. Τωμαδάκης, Φώτιος ο Α', ό. π., στ. 30.

<http://bit.ly/2y3wvHG>